

43815
Iranian Educational Technology Association

Investigating the Relationship between Technology Addictions on Social Skills of Students of Electronic Courses

Negin Barat Dastjerdi*¹ | Yasamin Abedini²

1. *Corresponding Author*, Assistant Professor, Department of Education, & Psychology, University of Isfahan, Iran. E-mail: n.dastjerdi@edu.ui.ac.ir

2. Associate Professor, Department of Education & Psychology, University of Isfahan, Iran. E-mail: Y.abedini@edu.ui.ac.ir

Print ISSN:

3060-7167

Online ISSN:

3060-656X

Article Type:

Reserch Article

Article history:

Received March 13,
2024

Received in revised
form June 05, 2024

Accepted June 21, 2024

Published Online July
05, 2024

Keywords:

Technology
Addiction,
Social skills,
Students, E-Courses

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the relationship between technology addiction and the social skills of students of electronic courses at Isfahan University. The research method was descriptive-correlational. The statistical population was all students of electronic courses of Isfahan University, who were 311 in the academic year 1396-97. The sample size was 159 according to Crecy and Morgan's table, and simple random sampling was used. Data were collected using two questionnaires: Young's Internet Addiction Questionnaire (1998) and Gresham and Elliot Social Skills Scale (1993). Data were analyzed by SPSS software. The results showed that there is a negative and significant relationship between technology addiction and the social skills of students. The results also showed that there is a significant linear relationship between the predictor variable (social skills) and the criterion variable (technology addiction), so that the social skills variable is able to predict 3.1% of the variance in technology addiction. There was a significant negative relationship between all components of social skills and technology addiction ($p < 0.01$). Therefore, it can be said that the level of social skills has a positive and significant relationship with the reduction of technology addiction and predicts the reduction of technology addiction.

Cite this Article: Barat Dastjerdi, N., & Abedini, D. (2024). Investigating the Relationship between Technology Addictions on Social Skills of Students of Electronic Courses. *Literary Text Research*, 1(2), 7-24. <https://doi.org/10.22034/JLT.2025.2024218.1003>

© Author(s)

Publisher: Iranian Educational Technology Association

DOI: <https://doi.org/10.22034/JLT.2025.2024218.1003>

Introduction

With the advancement of technologies, virtual environments become more flexible, more complex, and more similar to real environments. Virtual environments, which have been expanded by the advances in computer science, are a new field that makes it important to investigate the factors affecting them and their consequences. Its social skill forms the basic foundation of interpersonal relationships. Interpersonal interactions provide the basis for people's growth and prosperity, improve their relationships and solve problems. In addition to technologies, like other types of addiction, physical and mental dependence on a specific substance causes symptoms such as anxiety, withdrawal from social relationships, and breakdown in social relationships. On the other hand, considering that many students use facilities such as Twitter, Facebook, email, instant messaging, SMS, etc., and this communication technology is considered a suitable tool for the development of human thoughts and ideas (Hunter, 2012). The amount of Internet usage is expanding so much that the current generation is called the Internet generation or the network generation.

The research results have shown that most of the Internet generation cites the reason for joining virtual networks to connect with friends and have fun, so the many uses of the Internet and its attractions have caused the emergence of technology addiction in recent years. In this case, people spend hours and days on intra-network relationships and cannot stop this relationship, and they don't show interest in leaving the computer, and they fall behind in their normal life activities and suffer from problems such as sleep disorders and students not doing homework and postponing them. Addiction to technology has now become a fundamental problem in all societies, and identifying its causes, consequences, and complications has been emphasized by researchers. But among students, this problem has been more seriously worried by experts, because the lack of proper use of technology aimlessly and unplanned, not only distracts them from the main mission of using technologies in the university, but also The reason for creating a kind of dependence on technology and spending most of their free time can have a negative effect on the academic performance of students.

According to the mentioned cases, it is important to conduct the present study in order to provide solutions to manage and reduce the negative effects of technology addiction on the social skills of electronic course students. Therefore, the purpose of the present study is to investigate the relationship between

technology addiction and the social skills of students of electronic course at Isfahan University.

Literature Review

Bashirian et al. (2022), in research entitled "Internet Addiction and Students' Communication Skills: An Application of Social Support Theory," concluded that there is an inverse and significant relationship between Internet addiction and communication skills.

Raisi et al. (2019) in research titled "Prediction of Internet addiction based on students' social skills and psychological security" showed that there is a significant relationship between Internet addiction and students' social skills and psychological security.

Also, the results of the study by Ahmadi, Khedavi, Heydari, Ahmadi, Burhani and Khodamoradi (2013) showed that there is a significant and negative relationship between social skills and general health and Internet addiction. Fayazi, Refah and Refahi (2013), in their research, found that there is a relationship between Internet addiction and low social skills, but there is a direct and significant relationship with high social skills.

In the study of Cho and Kim (2014), they investigated the causes of addiction among students, and their results showed that psychological factors such as loneliness and social skills are related to addiction. In their research, Shen and Long (2017) also found the psychological causes of the tendency towards addictive behaviors in cyberspace to be loneliness, a strong desire for arousal, a great desire for addiction, and having a lot of free time.

Maya and Hadi (2016), in research titled investigating the relationship between smartphone addiction, stress, academic performance, and life satisfaction, concluded that the relationship between smartphone addiction and stress is positive, but the relationship between smartphone addiction and life satisfaction is positive. It was negative. In addition, smartphone addiction has a negative effect on academic performance and a positive effect on life satisfaction.

Karimzadeh Sureshjani (2013), in the study of "relationship between Internet addiction and social skills," showed that there is a relationship between Internet addiction and social skills, also Internet addiction has an inverse and significant relationship with the components of initiation and termination, self-expression, strengthening Social, intentional and cooperative means that as the dependence on the Internet increases, these skills decrease

Methodology

The current research is applied in terms of its purpose and the type of correlational research. The statistical population is all the students of the electronic courses of Isfahan University, which were 311 people in the academic year 2017-2018. According to the table of Karajesi and Morgan, the sample size was 159 people who were selected using the simple random sampling method to conduct the research. The research tool was two standard Young Internet Addiction Test (IAT) questionnaires, and Gresham and Elliot's Social Skills Assessment Scale (1999) were used to collect information. The data of the research was analyzed using spss software at two descriptive and inferential levels.

Results

The results show that there is a significant relationship between all components of social skills and technology addiction ($p < 0.01$). So that the correlation coefficients obtained for the cooperation component with technology addiction ($r = -0.345$; $p = 0.000$) and for the decisiveness or self-expression component with technology addiction ($r = -0.328$; $p = 0.000$). Therefore, the components of social skills significantly predict technology addiction.

Conclusion

According to the findings of the research, among the components of technology addiction, subject to technology addiction has the highest average and technology addiction has the lowest average. On the other hand, the average, and standard deviation of the total score of social skills, and among the components of social skills, empathy has the highest average and self-control has the lowest average. Also, there is a negative and significant relationship between technology addiction and social skills. In other words, as social skills decrease, Internet addiction increases, which is in line with the research results (Yung 2010, Kobi 2001, Raisi et al. 2019, Basirian et al. 2014), which showed that there is a relationship between Internet addiction and the development of students' social skills. There is a significant inverse relationship.

In explaining this result, it can be said that technology addiction disorder occurs with the occurrence of interpersonal problems or problems during work or study, ignoring responsibilities related to friends, family, work or personal responsibilities, and changes in lifestyle in order to spend more time with the Internet, reducing physical activity, neglecting personal health and insomnia or

sleep deprivation, or changing the sleep pattern in order to spend time on the Internet causes people to show behaviors different from the common patterns in society.

Also, their way of thinking is different from the majority of people in the society, and this makes it difficult to equip them with appropriate social skills. Additionally, the results showed that there is a significant relationship between social skills and addiction to technology, and between all the components of social skills with Addiction to technology has a significant negative relationship, which is in line with the research results (Karimzadeh, 2011, Hunter 2012 and Jarrad 2008, Chu and Kim 2014, Chen and Long 2016 and Wahabi et al. 2015)who believe that addiction to technology overshadows all the social activities of a person and leads to a drop in his performance in various occupational, scientific, social, professional, family, economic and psychological fields to the extent that he ignores relationships in the real world and with Friends and family become students by spending time on the Internet, they are fascinated by the attractive situations that technology provides for them.

رابطه بین اعتیاد به فناوری‌ها بر مهارت‌های اجتماعی دانشجویان دوره‌های الکترونیکی

نگین برات دستجردی^{۱*} | یاسمین عابدینی^۲

۱. نویسنده مسئول، استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه اصفهان، ایران. رایانامه: n.dastjerdi@edu.ui.ac.ir

۲. دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه اصفهان، ایران. رایانامه: y.abedini@edu.ui.ac.ir

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین اعتیاد به فناوری‌ها بر مهارت‌های اجتماعی دانشجویان دوره‌های الکترونیکی دانشگاه اصفهان بوده است. روش تحقیق توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری کلیه دانشجویان دوره‌های الکترونیکی دانشگاه اصفهان می‌باشند که در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ به تعداد ۳۱۱ نفر بودند. حجم نمونه با توجه به جدول کرجسی و مورگان تعداد ۱۵۹ نفر بوده و روش نمونه‌گیری تصادفی ساده بود. ابزار جمع‌آوری داده‌ها دو پرسشنامه استاندارد اعتیاد به اینترنت Young (1998) و مقیاس سنجش مهارت‌های اجتماعی Elliot & Gersham (1993) بود. داده‌ها پس از گردآوری با استفاده از نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد. نتایج این تحقیق نشان داد که بین اعتیاد به فناوری‌ها و مهارت‌های اجتماعی دانشجویان رابطه منفی و معناداری وجود دارد. ($p < 0.05$). همچنین نتایج نشان داد که رابطه خطی معناداری بین متغیر پیش‌بین (مهارت‌های اجتماعی) و متغیر ملاک (اعتیاد به فناوری‌ها) وجود دارد به طوری که متغیر مهارت‌های اجتماعی قادر به پیش‌بینی ۳/۱ درصد از واریانس اعتیاد به فناوری‌ها است و بین همه مؤلفه‌های مهارت‌های اجتماعی با اعتیاد به فناوری در سطح معنی‌داری ($p < 0.01$) رابطه منفی معناداری وجود دارد؛ بنابراین، می‌توان گفت میزان مهارت‌های اجتماعی با کاهش اعتیاد به فناوری‌ها رابطه مثبت و معناداری دارد و کاهش میزان اعتیاد به فناوری را پیش‌بینی می‌کند.

شاپا چاپی:

۷۱۶۷-۳۰۶۰

شاپا الکترونیکی:

۶۵۶-۳۰۶۰X

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۲۳

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۳/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۰۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۴/۱۵

کلیدواژه‌ها:

اعتیاد به فناوری،
مهارت‌های اجتماعی،
دانشجویان،
دوره‌های الکترونیکی

استناد به این مقاله: برات دستجردی، نگین، و عابدینی، یاسمین. (۱۴۰۳). رابطه بین اعتیاد به فناوری‌ها بر مهارت‌های اجتماعی دانشجویان دوره‌های

الکترونیکی. نشریه روندها و دستاوردها در فناوری یادگیری، (۲۱)، ۲۴-۷.

<https://doi.org/10.22034/JLT.2025.2024218.1003>

مقدمه

با پیشرفت‌های فناوری‌ها، محیط‌های مجازی انعطاف‌پذیرتر، پیچیده‌تر و به محیط‌های واقعی شبیه‌تر می‌شوند. محیط‌های مجازی که پیشرفت‌های علوم رایانه‌ای آن را گسترش داده‌اند، زمینه جدیدی است که بررسی عوامل مؤثر بر آن و پیامدهای حاصل از آن را واجد اهمیت می‌کند. جذابیت این‌گونه محیط‌ها تأثیرات زیادی بر رفتار آدمی دارد تا حدی که ممکن است آدمی به تدریج بیشتر در محیط‌هایی زندگی کند که خالق آن‌ها برنامه‌نویسان هستند. در سراسر کره زمین، استفاده از فناوری‌ها در حال تبدیل شدن به جزئی از زندگی روزمره مردم است و هر نوآوری که با تمامی مردم همبسته و وابسته گردد اثرات روان‌شناختی و جامعه‌شناختی گوناگونی بر آن‌ها اعمال می‌کند. علاوه بر اعتیاد به فناوری کیفیت مهارت‌های اجتماعی نیز با وابستگی به اینترنت رابطه معناداری دارد. چراکه جوهره اجتماع، ارتباطات پایدار میان انسان‌هاست و ارتباط به‌عنوان نخستین نیاز هر نظام، شکل خاصی از کنش متقابل اجتماعی است چراکه جوهره اجتماع، ارتباطات پایدار میان انسان‌هاست و ارتباط به‌عنوان نخستین نیاز هر نظام، شکل خاصی از کنش متقابل اجتماعی است (کریم زاده، ۱۳۹۱). مهارت اجتماعی اساس و زیربنای اولیه روابط بین فردی را تشکیل می‌دهد. تعاملات بین فردی زمینه رشد و شکوفایی افراد را فراهم می‌سازد، روابط آن‌ها را بهبود می‌بخشد و مشکلات را حل می‌کند. در اعتیاد به فناوری‌ها همانند گونه‌های دیگر اعتیاد وابستگی جسمی و روانی به یک ماده خاص، باعث علائمی چون اضطراب، کناره‌گیری از روابط اجتماعی و ازهم‌گسیختگی در روابط اجتماعی می‌شود. از سوی دیگر با توجه به اینکه بسیاری از دانشجویان از امکاناتی چون توییترا^۱، فیس‌بوک^۲، ایمیل^۳، پیام فوری^۴؛ پیامک^۵ و ... استفاده می‌کنند و این فناوری ارتباطی ابزار مناسب برای توسعه افکار و اندیشه بشری محسوب می‌شود. میزان استفاده از اینترنت چنان رو به گسترش است که نسل کنونی را نسل اینترنت یا نسل شبکه نام نهاده‌اند. این نسل متولدین اواسط دهه ۱۹۹۰ میلادی به بعد هستند و بین استفاده نسل‌های مختلف از فضای مجازی و انگیزه آن‌ها از پیوستن به فضای

1twitter

2face book

3email

4instant massaging

5sms

مجازی تفاوت‌های قابل توجهی وجود دارد (Bartholomew et al., 2012). نتایج تحقیقات نشان داده است بیشتر نسل اینترنت تماس با دوستان و سرگرمی را دلیل عضویت در شبکه‌های مجازی ذکر می‌کنند لذا کاربردهای فراوان اینترنت و جذابیت‌های آن سبب شده است که در سال‌های اخیر اعتیاد به فناوری‌ها ظهور یابد. افراد در این حالت ساعت‌ها و روزها وقت خویش را صرف رابطه‌های درون شبکه‌ای می‌کنند و توان قطع این ارتباط را ندارد و علاقه‌ای به ترک کامپیوتر از خود نشان نمی‌دهند و از فعالیت‌های طبیعی زندگی خود عقب می‌مانند و دچار مسائلی مانند اختلال در خواب، انجام ندادن تکالیف در دانش‌آموزان و دانشجویان و به تعویق انداختن آن‌ها می‌شود. اعتیاد به فناوری در حال حاضر در تمام جوامع به صورت یک معضل اساسی در آمده است و شناسایی علل، پیامدها و عوارض آن توسط محققان مورد تأکید قرار گرفته است (Yang, 2010)؛ اما در بین دانشجویان این معضل به طور جدی تری مورد نگرانی متخصصان قرار گرفته است، زیرا عدم استفاده صحیح از فناوری به صورت بی هدف و بی برنامه، نه تنها آن‌ها را از رسالت اصلی استفاده از فناوری‌ها در دانشگاه دور می‌سازد، بلکه به دلیل ایجاد نوعی وابستگی به فناوری و صرف بیشترین زمان اوقات فراغت آنان، می‌تواند تأثیر منفی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان داشته باشد. با توجه به موارد ذکر شده انجام پژوهش حاضر جهت ارائه راهکارهایی برای مدیریت و کاهش تأثیرات منفی اعتیاد به فناوری‌ها بر مهارت‌های اجتماعی دانشجویان دوره‌های الکترونیکی حائز اهمیت است لذا هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین اعتیاد به فناوری‌ها بر مهارت‌های اجتماعی دانشجویان دوره‌های الکترونیکی دانشگاه اصفهان است.

پیشینه پژوهش

بشیریان و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان اعتیاد به اینترنت و مهارت‌های ارتباطی دانشجویان: کاربردی از تئوری حمایت اجتماعی به این نتیجه رسیدند که بین میزان اعتیاد به اینترنت و مهارت‌های ارتباطی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد.

رئسی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان» نشان دادند رابطه معناداری بین اعتیاد به اینترنت با مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان وجود دارد.

Vahabi و همکاران (2015) در تحقیقی یافتند که بین اعتیاد به اینترنت و مهارت اجتماعی دانشجویان رابطه وجود دارد. همچنین نتایج مطالعه Ahmadi و همکاران (2013) نشان داد که بین مهارت‌های اجتماعی و سلامت عمومی با اعتیاد به اینترنت رابطه معنی‌دار و منفی وجود دارد. Fayazi و همکاران (2013) در پژوهشی به این یافته دست یافتند که بین اعتیاد به اینترنت با مهارت اجتماعی پایین رابطه وجود دارد؛ اما با مهارت اجتماعی بالا مستقیم و معنادار رابطه وجود دارد.

در مطالعه‌ای Cho and Kim (2014) علل گرایش به اعتیاد را در بین دانشجویان بررسی کردند و نتایج آن‌ها نشان داد که عوامل روان‌شناختی مانند تنهایی و مهارت‌های اجتماعی با گرایش به اعتیاد ارتباط دارند. Chen and Leang (2022) نیز در پژوهشی علل روان‌شناختی گرایش به رفتارهای اعتیاد گونه فضای مجازی را تنهایی، تمایل شدید به برانگیختگی، تمایل زیاد به اعتیاد و داشتن اوقات فراغت زیاد یافتند.

امیدوار (۱۳۸۸) در پژوهشی با عنوان «اعتیاد به اینترنت و مهارت‌های ارتباطی و عوامل اجتماعی آموزش دانش‌آموزان متوسطه تبریز» نشان دادند شیوع اعتیاد به اینترنت در دختران ۳۷/۳ درصد و در پسران ۵۲/۱ درصد بوده است و رابطه اعتیاد به اینترنت و شیوع مهارت‌های ارتباطی معنادار بود.

کریم زاده (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه اعتیاد به اینترنت و تقویت مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان نشان داد بین وابستگی‌های اینترنتی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان رابطه معنادار وجود دارد.

امیری و همکاران (۱۳۸۴) در پژوهشی با عنوان شبکه‌های اجتماعی اینترنت و فضای مجازی عنوان کرده است که شبکه‌های مجازی و رسانه‌های ارتباطی نظیر تلفن همراه و ماهواره با شبکه‌سازی، ایجاد جریان‌ات و موج‌آفرینی آثار خود را به صورت نرم و نامحسوس در فضای فرهنگی - اجتماعی و سیاسی جوامع نشان داده است.

اورنگ (۱۳۸۳) در پژوهشی با عنوان آسیب‌شناسی کاربرد اینترنت و تهدیدات فضای مجازی نشان داد در بین جامعه آماری پژوهش میزان ۶۹ درصد در شبکه فیس‌بوک عضو هستند و ۷۴ درصد نیز از انواع فیلترشکن‌ها استفاده می‌کنند. همچنین به نظر ۶۷/۲۵ درصد از جامعه آماری

برنامه‌ها و مطالب سایت‌های اینترنت در احساس نظم و امنیت فضای حقیقی به‌طور مستقیم تأثیر دارد.

باقری (۱۳۸۸) در پژوهشی با عنوان نقش خودکارآمدی تحصیلی و ابعاد اهمال‌کاری تحصیلی در پیش‌بینی وابستگی به اینترنت نشان دادند اهمال‌کاری در انجام تکالیف و اهمال‌کاری در آماده کردن مقاله‌های پایان‌ترم با وابستگی به اینترنت رابطه مثبت و معنی‌دار و با خودکارآمدی تحصیلی در پیش‌بینی میزان وابستگی به اینترنت نقش اصلی را دارد و در گام دوم اهمال‌کاری در انجام تکالیف نقش معنی‌داری ایفا می‌کند و همچنین نتایج نشان داد دانشجویان پسر در مقایسه با دانشجویان دختر وابستگی بیشتری به اینترنت گزارش کردند.

Maya and Hadi (2016) در پژوهشی با عنوان بررسی روابط وابستگی به گوشی‌های هوشمند، استرس، عملکرد تحصیلی و رضایت از زندگی به این نتیجه رسیدند که رابطه وابستگی به گوشی‌های هوشمند با استرس رابطه مثبت ولی رابطه وابستگی به گوشی‌های هوشمند با رضایت از زندگی منفی بود. علاوه بر این اعتماد به گوشی‌های هوشمند تأثیر منفی در عملکرد تحصیلی و تأثیر مثبت در رضایت از زندگی دارد.

Davis (2001) در پژوهشی با عنوان رابطه اعتماد به اینترنت و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان مدارس متوسطه دوم شهر استانبول در ترکیه نشان دادند بین وابستگی به اینترنت و موفقیت تحصیلی آن‌ها رابطه منفی معنادار وجود دارد به این صورت که با کاهش وابستگی به اینترنت موفقیت تحصیلی آنان افزایش می‌یابد.

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نوع پژوهش‌های همبستگی است. جامعه آماری کلیه دانشجویان دوره‌های الکترونیکی دانشگاه اصفهان می‌باشند که در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ به تعداد ۳۱۱ نفر بودند. حجم نمونه با توجه به جدول کرجسی و مورگان تعداد ۱۵۹ نفر بوده است که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده جهت انجام پژوهش انتخاب شدند. ابزار پژوهش دو پرسشنامه استاندارد آزمون اعتماد به اینترنت Young (1999) بود که علیرغم پایایی و روایی بالای پرسشنامه‌ها در دیگر تحقیقات، محقق قبل از توزیع پرسشنامه‌ها در بین نمونه‌ی اصلی و برای پیدا کردن پایایی و روایی پرسشنامه‌ها، ابتدا با اخذ نقطه نظرات اساتید و کارشناسان

مربوطه و لحاظ آن‌ها، پرسشنامه‌ها در بین نمونه کوچکی از جامعه آماری توزیع کرده و اشکالات یا ایرادات مرتفع خواهد گردید. شیوه گردآوری اطلاعات بدین شکل خواهد بود که ابتدا با رجوع به اداره آموزش و پرورش و کسب مجوز لازم و هماهنگی با مدیر هر مدرسه، پرسشنامه‌ها به شیوه تصادفی در بین نمونه منتخب پخش خواهد شد و توضیحات لازم در خصوص نحوه‌ی پر کردن آن‌ها و رفع هرگونه ابهام داده شده و پس از تکمیل، پرسشنامه‌ها جمع‌آوری و اطلاعات از آن‌ها استخراج خواهد گردید. در پژوهش حاضر جهت گردآوری اطلاعات از دو نوع پرسشنامه آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ و مقیاس سنجش مهارت‌های اجتماعی Elliot and Gersham (1993) استفاده شد.

در پرسشنامه اعتیاد به اینترنت خواننده باید به هر یک از ۲۰ سؤال، روی مقیاس لیکرت شش درجه‌ای شامل «هرگز» (۰)، «به ندرت» (۱)، «گاهی» (۲)، «معمولاً» (۳)، «اغلب» (۴) و «همیشه» (۵) پاسخ بدهد. دامنه نمرات این آزمون از ۰ تا ۱۰۰ است، که نمره بیشتر نشان‌دهنده وابستگی بیشتر به اینترنت و شدیدتر بودن مشکلاتی است که در نتیجه استفاده مفرط از اینترنت برای شخص به وجود آمده است. برای ارزیابی نمره حاصل، از دستورالعمل Young (1999) استفاده شد، بدین معنی که نمره ۰ تا ۳۹ نشان‌دهنده کاربر معمولی، نمره ۴۰ تا ۶۹ نشان‌دهنده کاربر در معرض خطر، و نمره ۷۰ تا ۱۰۰ نشان‌دهنده کاربر معتاد است. در اجرای این ابزار در سوئد، پس از حذف هفت سؤال (به خاطر این که هیچ تفاوتی را بین آزمودنی‌ها نشان ندادند)، آلفای کرونباخ ۰/۹۵ به دست آمد. در کره، در دو تحقیق (Kim et al., 2005؛ Yu et al., 2004) آلفای کرونباخ بیش از ۰/۹، و در تحقیق دیگری (Yang et al., 2005) ضریب باز آزمایشی پس از دو هفته ۰/۸۵ به دست آمد. Wang و همکاران (2003) نیز پس از حذف پاسخ «گاهی» (به دلیل این که کره‌ای‌ها گرایش به پاسخ خنثی دادن دارند)، آلفای کرونباخ ۰/۹ را به دست آوردند. در تحقیق قاسم‌زاده؛ شهرآرای، و مرادی (۱۳۸۶)، پایایی این آزمون با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ محاسبه شد و $a = 0/883$ به دست آمد. مقیاس سنجش مهارت‌های اجتماعی Elliot and Gersham (1993) دارای ۲۹ گویه است و هر یک از گویه‌های این مقیاس دارای پاسخ‌های ۵ نمره‌ای با گزینه‌های (خیلی زیاد، زیاد، تا حدی، کم و خیلی کم) است. پایایی مقیاس گرشام و الیوت در تحقیقات مختلف مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است. برای مثال Elliot and

Gersham (1993) پایای درونی مقیاس را از ۰/۷۴ تا ۰/۹۶ می‌داند. همچنین ضرایب پایایی بازآزمایی در حوزه‌های اصلی ۰/۸۵ تا ۰/۹۰ گزارش شده است. داده‌های پژوهش با استفاده از نرم‌افزار spss در دو سطح توصیفی و استنباطی مورد تحلیل قرار گرفت. در تحقیق حاضر ابتدا با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف به بررسی نرمال بودن یا نبودن داده‌های تحقیق پرداخته شد و با توجه به نرمال بودن داده‌ها از آزمون‌های پارامتریک ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه استفاده شد.

یافته‌ها

جدول ۱.

آماره‌های توصیفی اعتیاد به فناوری و مؤلفه‌های آن در بین دانشجویان دوره‌های الکترونیکی

شاخص‌های آماری		اعتیاد به فناوری
انحراف معیار	میانگین	
۰/۷۳	۲/۲۶	عدم اعتیاد به فناوری
۰/۶۴	۲/۳۶	در معرض اعتیاد به فناوری
۰/۸۱	۲/۱۳	اعتیاد به فناوری
۰/۸۶	۲/۱۶	شاخص اصلی اعتیاد به فناوری

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار نمره کل اعتیاد به فناوری (۰/۸۶ ± ۲/۱۶) است. از سوی دیگر از بین مؤلفه‌های اعتیاد به فناوری، در معرض اعتیاد به فناوری دارای بالاترین میانگین (۰/۶۴ ± ۲/۳۶) و اعتیاد به فناوری دارای کمترین میانگین (۰/۸۱ ± ۲/۱۳) است. به عبارتی دیگر، اطلاعات فوق نشان می‌دهد که دانشجویان دوره‌های الکترونیکی بیشتر در معرض اعتیاد به فناوری هستند.

جدول ۲.

آماره‌های توصیفی مهارت اجتماعی و مؤلفه‌های آن را در بین دانشجویان دوره‌های الکترونیکی

شاخص‌های آماری		مهارت اجتماعی
انحراف معیار	میانگین	
۰/۷۳	۳/۴۲	همکاری
۰/۶۳	۳/۲۲	قاطعیت یا ابراز وجود
۰/۵۸	۳/۱۳	خویشن‌داری
۰/۷۷	۳/۵	همدلی
۰/۵۴	۳/۳۴	شاخص اصلی مهارت اجتماعی

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار نمره کل مهارت اجتماعی (۳/۳۴ ± ۰/۵۴) است. از سوی دیگر از بین مؤلفه‌های مهارت اجتماعی، همدلی دارای بالاترین میانگین (۳/۵ ± ۰/۷۷) و خویشن‌داری دارای کمترین میانگین (۳/۱۳ ± ۰/۵۸) است. به عبارتی دیگر، اطلاعات فوق نشان می‌دهد که دانشجویان دارای همدلی بالایی هستند.

جدول ۳.

نتایج رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی اعتیاد به فناوری بر اساس مهارت‌های اجتماعی

متغیر پیش‌بین	R	R^2	R^2 تعدیل شده
مهارت اجتماعی	۰/۱۷۵	۰/۰۳۱	۰/۰۲۴

مطابق با اطلاعات جدول ۳ می‌توان گفت که رابطه خطی معناداری بین متغیر پیش‌بین (مهارت اجتماعی) و ملاک (اعتیاد به فناوری) وجود دارد ($R = ۰/۱۷۵$) که سهم آن‌ها در تبیین واریانس اعتیاد به فناوری برابر با ۳/۱ درصد است ($R^2 = ۰/۰۳۱$). به عبارت دیگر، در صورت تعمیم نمونه مورد مطالعه به جامعه اصلی، این متغیر قادر به تبیین ۳/۱ درصد واریانس اعتیاد به فناوری است.

جدول ۴.

همبستگی مؤلفه‌های مهارت‌های اجتماعی با اعتیاد به فناوری

متغیر مستقل	همکاری	قاطعیت یا ابراز وجود	خویشن‌داری	همدلی
عدم اعتیاد به فناوری	$r = ۰/۳۲۲$	$r = ۰/۲۸۷$	$r = ۰/۳۷۸$	$r = ۰/۴۰۱$
	$p = ۰/۰۰۰$	$p = ۰/۰۰۰$	$p = ۰/۰۰۰$	$p = ۰/۰۰۰$

متغیر مستقل	همکاری	قاطعیت یا ابراز وجود	خویشترداری	همدلی
در معرض اعتیاد به فناوری	$r = -0.219$ $p = 0.000$	$r = -0.198$ $p = 0.000$	$r = -0.273$ $p = 0.000$	$r = -0.302$ $p = 0.000$
اعتیاد به فناوری	$r = -0.314$ $p = 0.000$	$r = -0.298$ $p = 0.000$	$r = -0.318$ $p = 0.000$	$r = -0.276$ $p = 0.000$
شاخص اصلی اعتیاد به فناوری	$r = -0.345$ $p = 0.000$	$r = -0.328$ $p = 0.000$	$r = -0.249$ $p = 0.000$	$r = -0.291$ $p = 0.000$

نتایج جدول (۴) نشان می‌دهد که بین همه مؤلفه‌های مهارت‌های اجتماعی با اعتیاد به فناوری رابطه معنی‌داری وجود دارد ($p < 0.01$)؛ به طوری که ضرایب همبستگی به دست آمده برای مؤلفه همکاری با اعتیاد به فناوری ($r = -0.314$ ؛ $\alpha = 0.000$)، برای مؤلفه قاطعیت یا ابراز وجود با اعتیاد به فناوری ($r = -0.298$ ؛ $\alpha = 0.000$)، برای مؤلفه خویشترداری با اعتیاد به فناوری ($r = -0.276$ ؛ $\alpha = 0.000$) و برای مؤلفه همدلی با اعتیاد به فناوری ($r = -0.291$ ؛ $\alpha = 0.000$) است.

جدول ۵.

تحلیل واریانس چندمتغیره مدل رگرسیونی

آزمون رگرسیون	مجموع توان‌های دوم	درجه آزادی	میانگین توان‌های دوم	F	P
رگرسیون	۱۱/۲۱۰	۴	۲/۸۰۳	۴/۰۸۰	۰/۰۰۴
باقیمانده	۱۰۵/۷۸۳	۱۵۴	۰/۶۸۷		
جمع	۱۱۶/۹۹۳	۱۵۸			

برای معنی‌داری مقدار ضریب همبستگی چندگانه نتایج تحلیل واریانس (جدول ۵) نیز نشان می‌دهد که مقدار F محاسبه شده (۴/۰۸) برای متغیرهای پیش بین در سطح $p < 0.01$ معنادار است، بنابراین

جدول ۶.

ضرایب رگرسیون مؤلفه‌های مهارت‌های اجتماعی در پیش بینی اعتیاد به فناوری

p	t	ضریب استاندارد نشده		متغیر پیش‌بین	
		Beta	B		
۰/۰۰۰	۶/۸۳۲		۰/۴۲۲	۲/۸۸	ضریب ثابت
۰/۰۰۱	-۳/۴۰۴	-۰/۳۱۱	۰/۱۰۶	-۰/۳۶۲	همکاری
۰/۰۰۲	-۲/۳۳۴	-۰/۲۴۴	۰/۱۴	-۰/۳۲۸	قاطعیت یا ابراز وجود
۰/۰۰۹	-۰/۸۴۲	-۰/۱۰۲	۰/۱۴۶	-۰/۱۲۳	خویش‌داری
۰/۰۰۱	-۱/۵۱	-۰/۱۳۸	۰/۱۰۱	-۰/۱۵۳	همدلی

مؤلفه‌های مهارت‌های اجتماعی به صورت معناداری اعتیاد به فناوری را پیش‌بینی می‌کند. ضریب رگرسیون متغیر پیش‌بین نشان می‌دهد که همکاری با مقدار بتای $(\beta = -0/311)$ $(p < 0/001)$ و قاطعیت با مقدار بتای $(\beta = -0/244)$ $(p < 0/002)$ و خویش‌داری با مقدار بتای $(\beta = -0/102)$ $(p < 0/009)$ و همدلی با مقدار بتای $(\beta = -0/138)$ $(p < 0/001)$ می‌توانند اعتیاد به فناوری را به صورت معنی‌داری تبیین کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های پژوهش از بین مؤلفه‌های اعتیاد به فناوری، در معرض اعتیاد به فناوری دارای بالاترین میانگین و اعتیاد به فناوری دارای کمترین میانگین است. از سوی دیگر میانگین و انحراف معیار نمره کل مهارت اجتماعی است و از بین مؤلفه‌های مهارت اجتماعی، همدلی دارای بالاترین میانگین و خویش‌داری دارای کمترین میانگین است. همچنین بین اعتیاد به فناوری و مهارت‌های اجتماعی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. به عبارتی دیگر هر چه مهارت‌های اجتماعی کمتر شود، اعتیاد به اینترنت افزایش می‌یابد که با نتایج پژوهش‌های Yang (2010)، Kobi (2001)، رئیس‌ی و همکاران (۱۳۹۹)، و بصیریان و همکاران (۱۴۰۱) همسو است که نشان دادند بین اعتیاد به اینترنت و رشد مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان رابطه معکوس معناداری وجود دارد در تبیین این نتیجه می‌توان گفت اختلال اعتیاد به فناوری با بروز مشکلات میان فردی و یا مشکلات در هنگام کار یا مطالعه، نادیده گرفتن مسئولیت‌های مربوط به دوستان، خانواده، کار و یا مسئولیت‌های فردی، تغییر در سبک زندگی به منظور گذران وقت بیشتر با

اینترنت، کاهش فعالیت فیزیکی، بی‌توجهی به سلامت شخصی و بی‌خوابی یا کم‌خوابی و یا تغییر در الگوی خواب به‌منظور گذران وقت در اینترنت باعث می‌شود افراد رفتارهایی متفاوت با الگوهای رایج در جامعه از خود نشان دهند همچنین نوع تفکرشان نیز با اکثریت افراد جامعه متفاوت می‌شود و این امر آن‌ها را جهت مجهز نمودن به مهارت‌های مناسب اجتماعی با مشکل مواجه می‌کند. همچنین نتایج نشان داد رابطه معناداری بین مهارت‌های اجتماعی و اعتیاد به فناوری وجود دارد و بین همه مؤلفه‌های مهارت‌های اجتماعی با اعتیاد به فناوری رابطه منفی معنی‌داری وجود دارد که با نتایج پژوهش‌های (کریم زاده، ۱۳۹۱؛ Hunter, 2012؛ Jerald, 2008؛ Cho & Kim, 2014؛ Chen & Leang, 2022؛ و Vahabi et al., 2015) همسو است که معتقدند اعتیاد به فناوری همه فعالیت‌های اجتماعی فرد را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد و به افت عملکرد او در حوزه‌های مختلف شغلی، علمی، اجتماعی، حرفه‌ای، خانوادگی، اقتصادی و روانی منجر می‌شود تا جایی که باعث نادیده انگاشتن روابط در دنیای واقعی و با دوستان و خانواده می‌شود دانش‌آموزان با صرف زمان در اینترنت، مجذوب موقعیت‌های جذابی می‌شوند که فناوری برای آن‌ها فراهم می‌کند. استفاده زیاد از فناوری‌ها سبب ایجاد احساس تنهایی و به‌طورکلی کاهش سلامت روانی افراد می‌شود. اشخاصی که از فناوری بیشتر استفاده می‌کنند دوستی‌ها را کمتر حفظ کرده، زمان کمتری با خانواده صحبت می‌کنند، استرس‌های بیشتری را تجربه کرده‌اند و احساس تنهایی و می‌کنند در نتیجه از مهارت‌های اجتماعی مناسب برخوردار نیستند. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده مشخص است که کنترل و مدیریت استفاده از فناوری‌ها و جلوگیری از اعتیاد به آن‌ها برای دانشجویان در دوره‌های الکترونیکی بسیار اهمیت دارد. همچنین ضرورت ایجاد فرصت‌های تعامل مستقیم و اجتماعی در دوره‌های الکترونیکی نیز از اهمیت ویژه برخوردار است. این اقدامات می‌توانند به دانشجویان کمک کنند تا مهارت‌های اجتماعی خود را تقویت کرده و با محیط دانشگاه و هم‌کلاسی‌ها به‌خوبی در ارتباط باشند. همچنین، آموزش و پشتیبانی در زمینه استفاده متعادل از فناوری‌ها و ارتقای مهارت‌های ارتباطی و تعاملی در دوره‌های الکترونیکی نیز باید موردتوجه قرار گیرد. با این اقدامات، دانشجویان می‌توانند به‌طور هم‌زمان از فواید فناوری‌ها بهره‌برداری کنند و مهارت‌های اجتماعی خود را بهبود بخشند، که این امر برای رشد و توسعه شخصی و تحصیلی آن‌ها بسیار حائز اهمیت است.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافی ندارند.

منابع

- امیدوار، احمد. (۱۳۸۱). *اعتیاد به اینترنت*. تهران: انتشارات تمرین.
- امیری، علی، و رحیمی، مریم. (۱۳۸۴). زمینه‌یابی اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه علوم بهزیستی. *مجله رشد*، ۲۵ (۷)، ۱۹-۱۶.
- اورنگ، طیبه. (۱۳۸۳). *بررسی علل وابستگی روانی به چت کردن در اینترنت در جوانان شهر تهران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهراء.
- باقری، حمید. (۱۳۸۸). اعتیاد به اینترنت و وضعیت‌های هویت در دانشجویان. *مجله رشد*، ۲۵، ۲۴-۱۶.
- بشیریان، سعید، خارقانی، ملیکا، بنده الهی، خدیجه، شیرمحمدی، نسرین، بشارتی، فرشته، و ملک پور، فاطمه. (۱۴۰۱). اعتیاد به اینترنت و مهارت‌های ارتباطی دانشجویان: کاربردی از تئوری حمایت اجتماعی، *مجله پرستاری و مامایی*، ۲۰ (۴)، ۲۵۸-۲۶۸. URL: <http://unmf.umsu.ac.ir/article-1-4500-268-258>.fa.html
- رئیزی، فاطمه، حاجی کرم، آمنه، بخشی، فاطمه، طهرانی‌زاده، مریم، و امانی، فاطمه. (۱۳۹۹). پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان. *مجله روان‌شناسی و روان‌پزشکی شناخت*، ۷ (۲)، ۱۲۸-۱۳۹. URL: <http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-931-fa.html>.
- کریم‌زاده، نازنین. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت و تقویت مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان، *فصلنامه مطالعه و تحقیقات آموزشی*، ۱۵ (۱۰)، ۲۱۵۲-۲۱۴۶.

References

- Amiri, A & Rahimi, M. (1384). Background of Internet addiction in undergraduate and graduate students of University of medical Sciences. *Roshd Journal*, 25 (7), 16-19-7. [In Persian]
- Bagheri, H. (1388). Internet addiction and identity status in students. *Roshd Journal*, 25, 16-24. [In Persian]
- Bartholomew, M k; Schoppe S; Sarah J; Glassman M; Claire M. K; Sullivan, J M (2012). New parent's Facebook use at the transition to parenthood. *Family Relations*, 61. (3) 455469. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2012.00708.x>.
- Bashirian, S., Kharghani Moghaddam, S. M., Bandeh Elahi, K., Shirmohamadi, N., Besharati, F., Malekpour, F. (2022). Internet addiction and communication skill of students: an application of social support theory. *Nursing and Midwifery Journal*, 20(4), 258-268. URL: <http://unmf.umsu.ac.ir/article-1-4500-fa.html>. [In Persian]

- Chen, C., & Leung, L. (2022). Are you addicted to Candy Crush Saga? An exploratory study linking psychological factors to mobile social game addiction. *Telematics and informatics journal*, 33(4), 1155-1166. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2015.11.005>.
- Cho, G. Y., & Kim, Y. H. (2014). Factors influencing SNS addiction among University students. *Journal of fisheries and marine sciences education*, 26(5), 1138-1150. <https://doi.org/10.13000/JFMSE.2014.26.5.1138>.
- Davis, R. A. (2001). Cognitive-behavioral model of pathological internet use. *Computer Human behave*, 17(7), 87-95. [https://doi.org/10.1016/S0747-5632\(00\)00041-8](https://doi.org/10.1016/S0747-5632(00)00041-8).
- Elliot, S. N & Gersham, F. M. (1993). Social skill intervention for children. *Behavior Modification*, 17(2), 233-309. <https://doi.org/10.1177/01454455930173004>
- Fayazi, R., Refah, Zh., & Refahi, N. (2013). Social Skills and Demographic Characteristics: Internet Addiction Predictor. *National congress of child and adolescent psychology*. Tehran, Iran. [In Persian]
- Hadly, S. J., Baker, B. R., Hollander, E. (2006). Efficacy of citalopram in the treatment of compulsive impulsive computer use disorder (abstract). *Biol Psychiatry*, 59(3), 261-265. <https://doi.org/10.4088/jcp.v69n0316>.
- Jerald, J., & Block, M. D. (2008). Issues for DSM-V: Internet Addiction. *American Psychiatric Associatio*, 165(3), 306 – 307. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.2007.07101556>.
- Karimzadeh, N. (2015). Investigating the relationship between Internet addiction and strengthening students' social skills, *Educational Research and Study Quarterly*, 15 (10), 2152-2146. <https://doi.org/10.5897/ERR2015.2338>. [In Persian]
- Kubey, R. W., Lavin, M. J., Barrows, J. R. (2001). *Internet use and collegiate academic performance decrements: Early findings*. *Journal of communication*, 51(2), 366-382. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2001.tb02885.x>.
- Omidar, A. (2008). *Internet addiction*. Prashant Publications, Tehran. [In Persian]
- Orang, T. (2013). *Investigating the causes of psychological dependence on chatting on the Internet in the youth of Tehran*. Master's thesis, Al-Zahra University. [In Persian]
- Raiisi F, Hajikaram A, Bakhshi F, Tehrani Zadeh M, Amani F. (2020) Predicting internet addiction based on social skills & mental security among university students. *Sheenah Journal of Psychology and Psychiatry*, 7(2), 128-139. <http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-931-fa.html>. [In Persian]
- Vahabi, A., Vahabi, B., Rajabi, N., Taifuri, S., Ahmadian, M. (2015). Evaluation of internet addiction and its related factors in the students of Kurdistan University of Medical Sciences. *JMED*, 8(19), 99-110 <http://edujournal.zums.ac.ir/article-1-508-en.html>.
- Yang, Y. (2010). The longitudinal relationship between Family Relations high school student's academic stress and educational failure with meddle role academic motivation. *Earning and Individual difference journal*, 38(6), 123-126. <http://doi.org/10.1016/j.lindif.2015.02.002>
- Young, K. (1998). Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. *Cyber psycho Behave*, 3, 234-44. <http://doi.org/10.1089/cpb.1998.1.237>.